

Niniejsza praca dotyczy znaczenia informacyjnej warstwy miasta dla procesów rewitalizacji miast; w szczególności nowych uwarunkowań i możliwości rewitalizacji, związanych z rozwojem technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ang. Information and Communication Technologies – ICT). Rozwój tych technologii jest kluczowym elementem współczesnych przeobrażeń cywilizacyjnych i tworzenia się społeczeństwa informacyjnego. Zmiany te odbijają się na gospodarce, kulturze i sposobie życia ludzi, a więc pośrednio i bezpośrednio na funkcjonowaniu miast i sposobach użytkowania przestrzeni.

Kluczowym zagadnieniem współczesnej urbanistyki jest rewitalizacja miast, której podstawowym celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców i zwiększenie konkurencyjności miasta w skali ponadlokalnej. Globalna konkurencja i tworzący się globalny rynek miejsc wymusza potrzebę tworzenia innowacyjnych lokalnych strategii rewitalizacyjnych. W uproszczeniu można podzielić miejsca na podłączone i niepodłączone do globalnego nurtu cywilizacji informacyjnej. W takiej klasyfikacji największy potencjał rewitalizacyjny mają zdegradowane obszary niepodłączone, będące enklawami miast podłączonych i pozostające w różnorodnych relacjach z obszarem metropolii. W rewitalizacji obszarów zdegradowanych rosnącą rolę odgrywają wartości kulturowe, a historia i tożsamość miejsca stanowią istotny kapitał w procesach jego odnowy. Zainteresowanie dziedzictwem kulturowym nie jest powodowane nostalgią za przeszłością, ale jest aspektem gospodarki informacyjnej i rozwoju wspomagających ją nowych technologii.

Technologie informacyjne i komunikacyjne stwarzają wiele nowych możliwości aktywizacji obszarów miejskich. Możliwości te związane są zarówno z usprawnieniami funkcjonalnymi, jak i udostępnieniem elementów niefizycznych, będących częścią tożsamości i dziedzictwa miejsca, i wpływających na jego postrzeganie i wartościowanie. Sieci telekomunikacyjne umożliwiają nowe relacje przestrzenne i przyczyniają się do przyspieszenia, intensyfikacji i ułatwienia kontaktów, tj. swoistej katalizy życia miejskiego. Ich wpływ na miasto jest uzależniony od stopnia ich rozpowszechnienia i wykorzystania, niezawodności i wzajemnego powiązania, tak by stworzyły niezbędną „masę krytyczną”. Działania w sferze ICT nie zastępują działań przestrzennych, ale mogą je wspomagać i uzupełniać.

Powiązanie mediów cyfrowych (projekcji świetlnych, ekranów, dźwięku, ruchomych elementów fasady, interaktywnych mebli ulicznych itp.) z cyberprzestrzenią daje nowe możliwości interakcji ludzi w przestrzeni publicznej z informacyjną warstwą miasta. Takie zastosowania mogą być wprowadzane w celu aktywizacji przestrzeni w zdegradowanych enklawach, poprzedzając interwencje architektoniczne. Pojawia się także wiele nowych możliwości włączenia lokalnej społeczności w procesy rewitalizacji przez partycypację i współpracę online. W pracy przeanalizowano szereg zastosowań zarówno zrealizowanych, jak i eksperymentalnych oraz koncepcyjnych, w tym własne doświadczenia autora z uczestnictwa w projekcie Zaragoza Digital Mile.

W kontekście przeanalizowanych w pracy możliwości technologicznych wydaje się, że istnieje pole do skojarzenia nowych technologii z istniejącymi w Polsce potrzebami odnowy miast. Polska znajduje się na drodze do społeczeństwa informacyjnego, a równocześnie z powodu zapóźnień cywilizacyjnych problem rewitalizacji jest tu bardzo aktualny. Technologie informacyjne i komunikacyjne mogą być wykorzystane do wspomagania i stymulowania procesów rewitalizacji na różnych etapach, od analiz i przygotowania projektu, przez jego realizację, eksploatację i ewaluację. Do proponowanych

zastosowań należą m.in. zapewnienie mieszkańcom dostępu do Internetu, partycypacja społeczna online, systemy informacji oparte na lokalizacji czy baza lokalnej wiedzy – zintegrowany system gromadzenia, przetwarzania i udostępniania narracyjnej warstwy miasta. Media cyfrowe mogą być wykorzystane zarówno jako docelowe elementy wyposażenia przestrzeni publicznych rewitalizowanych obszarów, jak i tymczasowe instalacje do aktywizacji przestrzeni i testowania scenariuszy rozwojowych. Wydaje się, że wykorzystanie ICT w projektach rewitalizacji może dać dodatkowy „efekt mnożnikowy” w postaci przyspieszenia i promocji procesu. W zakończeniu pracy zawarto próbę sformułowania scenariuszy zastosowania ICT dla rewitalizacji i aktywizacji wybranych obszarów, które były i są w ostatnich latach przedmiotem debaty publicznej, konkursów, opracowań studialnych, programów rewitalizacji